

Vejledning til forældrecafé

Forældrecafé #0

Placering: Cirka en uge før børnene begynder i Sprogklubben.

Formål: At informere forældrene om formål og rammer for Sprogklubben, herunder vigtigheden af sprog og sprogstimulering, og at få styr på alle praktikaliteter.

Fokuspunkter

Tal med forældrene om følgende:

→ **Forventninger til Sprogklubben og Forældrecaféen**

Tal med forældrene om deres børns sprog og behov samt deres forventninger til børnenes udvikling i forbindelse med Sprogklubben. Afstem forældrenes forventninger med det faktiske indhold af Sprogklubben så de ved hvad de kan forvente, og hvad der forventes af dem og deres børn.

Tal med forældrene om deres forventninger til Forældrecaféen. Afstem forældrenes forventninger med det faktiske indhold af Forældrecaféen (se nedenfor) så de ved hvad de kan forvente, og hvad der forventes af dem.

→ **Hvad er formålet med Sprogklubben?**

Gennemgå Sprogklubbens formål med forældrene. Formålet med Sprogklubben er at:

- 1) styrke børnenes dansksproglige kompetencer.
- 2) styrke børnenes kognitive, akademiske sprog og deres evne til at reflektere og argumentere.
- 3) udvikle, afprøve og udbrede nye metoder til sprogstimulering af flersprogede børn.

Aktiviteterne i Sprogklubben vil have fokus på (a) generel sprogstimulering (via dialoger); (b) målrettet sprogstimulering (via sproglege). Fortæl om hvad børnene overordnet skal igennem i løbet af de 20 uger. Fortæl forældrene at børnene hver uge får en ting med hjem fra Sprogklubben som kan inspirere til dialog i hjemmet med afsæt i de ting børnene laver i Sprogklubben.

→ **Hvornår skal børnene møde i Sprogklubben, og hvorfor er det vigtigt at de kommer til tiden?**

Tal med forældrene om vigtigheden af at børnene ankommer til Sprogklubben når den begynder. Hvis børnene kommer senere, går det ud over gennemførelsen af de planlagte aktiviteter, og det påvirker alle børnenes udbytte af Sprogklubben. Det er en god idé at forældrene følger barnet hen til Sprogklubben, og henter dem igen når Sprogklubben er slut. Forældrene vil undtagelsesvist kunne vente i et tilstødende lokale mens Sprogklubbens aktiviteter finder sted, men der vil ikke være mulighed for at opholde sig i samme rum som børnene da det kan forstyrre børnegruppens fokus og koncentration.

→ **Hvad er Forældrecaféens formål?**

Fortæl forældrene om formålet med Forældrecaféen. Formålet med Forældrecaféen er at:

- 1) opdyrke samarbejdet med forældre med henblik på at støtte og inspirere forældrene til at styrke deres børns sproglige kompetencer.
- 2) bygge bro imellem aktiviteterne i sprogklubben og sprogstimuleringen i hjemmet så sprogstimuleringen bliver en integreret del af børnenes og forældrenes hverdag.
- 3) udvikle, afprøve og udbrede nye metoder til forældresamarbejde og sprogstimulering i hjemmet.

Fra gang til gang vil I tale om hvad børnene har lavet i Sprogklubben, og hvad de vil lave i Sprogklubben de kommende gange. I vil også tale om hvad forældrene kan gøre for at styrke deres børns sprogudvikling. Forældrene vil blive introduceret til nogle af de aktiviteter som børnene laver i Sprogklubben så de har en fælles referenceramme derhjemme der gør det nemmere for forældrene at tale med når børnene kommer hjem og fortæller om Sprogklubben.

Forældrene vil hver gang få et inspirationsark med hjem fra forældrecaféen.

→ **Praktiske ting**

Forældrene skal underskrive en samarbejdsaftale og godkende at der må tages billeder og video med deres børn.

Forældrecafé #1

Placering: Samtidig med at børnene mødes i Sprogklubben den første gang.

Varighed: 90 min.

Den frivillige skal inden Forældrecafé #1 have printet folderen *Brug Sproget!* på de relevante sprog da den skal uddeles til forældrene og danne grundlag for en samtale med forældrene om sprogstimulering i hverdagen i hjemmet. Den frivillige skal rekvirere informationsfoldere fra Vollsmose Bibliotek, som blandt andet indeholder informationer om bibliotekets åbningstider.

Vollsmose Bibliotek: <https://www.odensebib.dk/biblioteker/slug-vollsmose>

Der kan eventuelt laves en aftale med en bibliotekar som kan komme og fortælle hvad biblioteket kan tilbyde.

Fokuspunkter

Tal med forældrene om følgende:

→ **Runde**

Tag en runde hvor hver forælder fortæller om hvilke sprog der tales i hjemmet (både af barnet, søskende, forældre, bedsteforældre og andre), og hvordan de oplever det.

Varighed ca. 30 min.

→ **Dagens fokusområde: Brug sproget**

Udlever forældrefolderen *Brug sproget!*, og gennemgå den sammen med forældrene.

○ **Du er vigtig for dit barns sprog**

Børn lærer sprog via sproglige interaktioner med andre børn og voksne, dvs. ved at høre sprog og ved selv at bruge sproget. Alle sprog er værdifulde, og forældrene bør tale med deres børn på det sprog de føler sig bedst tilpas ved, for derved taler de mere og mere varieret, end hvis de taler et sprog de ikke føler sig lige så tilpasse ved at tale. Jo mere jo bedre. Fortæl forældrene at gode sproglige kompetencer på et førstesprog (fx arabisk), giver børnene bedre forudsætninger for at tilegne sig et andetsprog (fx dansk).

○ **Sæt ord på hverdagen**

Opmuntr forældrene til at tale med deres børn om det de laver i hverdagen. Det kan være i alle hverdagssituationer, og intet emne er for lille til at blive italesat. Forældrene kan tale med børnene om det de køber ind, den mad de laver, eller det de ser når de er ude at gå tur. Giv eksempler, og spørg forældrene om de har flere eksempler at byde ind med.

○ **Tal om hvad der sker i skolen**

Da skolen er en stor del af børnenes hverdag, er det oplagt at forældrene spørger ind til børnenes dag i skolen. At vise interesse for børnenes oplevelser kan være med til at motivere børnene til at fortælle og bruge sproget endnu mere. Forældrene kan fx spørge hvad barnet synes har været bedst i skolen, hvem hun/han har leget med, hvad de har leget, eller tale om hvorvidt der var noget der er sjovt/spændende/overraskende/kedeligt/let/udfordrende/svært/andet ... i skolen.

○ **Tal, leg, syng, læs**

Tal med forældrene om at det også støtter deres børns sprogudvikling hvis de taler, leger, synger og læser sammen. Forældrene kan også fortælle deres børn historier og tale med dem om hvad de føler og tænker. Hvis det er svært, kan de bruge bøger og fx tale med børnene om hvad de ser på billederne, hvad de tror der skete før billedet blev taget, og hvad de tror der skete efter.

○ **Læs højt for dit barn**

- Introducér forældrene til biblioteket. Tal med dem om bibliotekets funktion, og hvad biblioteket kan tilbyde (fx kigge/læse i bøger på biblioteket, låne bøger med hjem, råd og vejledning om bøger, arrangementer).
- Tal med forældrene om hvordan bøger kan være med til at styrke barnets sprog. At læse og tale om bøger kan blandt andet udvide barnets sprogforståelse, ordforråd og evne til at forstå og danne mere komplekse sætninger. Bøger er gode til at præsentere børnene for ting der ikke er umiddelbart tilgængelige i deres hverdag (fx enhjørninger og dinosaurer). Bøger kan også være med til at udvikle barnets forståelse for deres omverden, for andre menneskers tanker og følelser og bidrage til refleksion. Læsning er også en øvelse i at fokusere og koncentrere sig.
- Uddel en folder fra biblioteket som forældrene kan få med hjem. Heri er der blandt andet opgivet bibliotekets åbningstider.
- Tal med forældrene om rekvirering og brug af lånerkort for at få adgang til materialerne på biblioteket, og hvordan de får oprettet et lånerkort hvis de ikke allerede har ét.

Varighed ca. 30 min.

→ **Pause**

Indlæg en pause på ca. 10 min. midt i programmet.

→ **De næste gange i Sprogklubben**

Tal med forældrene om hvad de næste fire uger i Sprogklubben byder på (uge 1-4 har fokus på lydlig opmærksomhed):

1. Rim
2. Identificere første lyd i ordet

3. Finde ord der begynder med samme lyd
4. Identificere alle lyde i ordet

Varighed ca. 15 min.

Forældrecafé #2

Placering: Når børnene mødes i Sprogklubben den 5. gang.

Varighed: 90 min.

Den frivillige skal inden Forældrecafé #2 have printet Forældrecafé handout #2.

Fokuspunkter

Tal med forældrene om følgende:

→ **Runde**

Repetér kort hvad I talte om sidste gang i Forældrecaféen. Tal med forældrene om deres erfaringer med at bruge det, og hvordan de har oplevet det. Har de talt med deres børn i en hverdagskontekst? Har de fået brugt biblioteket? Har de fået oprettet lånerkort til biblioteket? Måske kan forældrene inspirere hinanden.

Tal derefter om struktur i hverdagen, fx om i hvor høj grad der er faste spise- og sengetider i hjemmet. Hvis ja, hvornår og hvorfor? Hvis nej, hvorfor ikke?

Varighed ca. 30 min.

→ **Dagens fokusområde: Optimale vilkår for sprogtilegnelse**

Tal med forældrene om optimale vilkår for børns sprogtilegnelse. Første skridt er at barnets basale behov er dækkede. Barnet lærer bedst når det er:

- Udhvilet
- Mæt
- Trygt

Et barn hvis grundlæggende behov er opfyldt, vil have et større overskud til at engagere sig i aktiviteter der blandt andet understøtter sprogudviklingen. Tal med forældrene om hvordan faste rutiner i hjemmet (fx faste senge- og spisetider) kan være med til at sikre at barnet er udhvilet, mæt og trygt.

Tal med forældrene om hvordan de kan interagere med deres barn for at understøtte barnets sprogtilegnelse. Læg vægt på at ro og nærvær er vigtige faktorer da de er med til sikre et optimalt udbytte af kontakten mellem barn og voksen. Supplér gerne med konkrete eksempler når forældrene introduceres til hvad der er vigtigt i interaktionen mellem barn og voksen:

- Hav øjenkontakt med barnet.
- Hav fælles opmærksomhed med barnet om det som barnet laver eller er interesseret i.
- Vis interesse og nysgerrighed for barnet og for det barnet laver og interesserer sig for. Det motiverer til yderligere samtale.

- Understøt samtalen med visuelle signaler, fx ved at pege på de ting du taler om, ryste på hovedet, nikke og smile.
- Samtal frem for at regulere og diktere. I stedet for at sige *Shhh, ti lige stille!* kan du sige *Jeg kan høre du har meget du gerne vil fortælle. Jeg skal lige gøre det her færdigt, så vil jeg gerne høre dig fortælle om det hele.*
- Undgå at rette på barnets sprogbrug; gentag i stedet udsagnet med korrekt udtale, ordvalg og grammatik i en naturlig kontekst.
- Sæt ord på alt hvad I ser og gør, og hav så mange samtaler som muligt i løbet af dagen.
- Lyt, og giv plads til at barnet kan udtrykke sig.

Spørgeteknik

Ved hjælp af enkle teknikker kan forældrene optimere deres samtaler med barnet. Forklar forældrene at de i højere grad kan gøre brug af *hv-spørgsmål* og *åbne spørgsmål*, frem for blot *ja-/nej-spørgsmål* og *lukkede spørgsmål*. *Hv-spørgsmål* og *åbne spørgsmål* lægger op til mere refleksion og længere svar. Giv eksempler på henholdsvis *åbne* og *lukkede spørgsmål*. Det er en god idé at sikre sig at forældrene kan se forskellen.

Lukkede spørgsmål: *Har du haft en god dag i skolen?* Hertil kan barnet svare enten *ja* eller *nej*, og derudover giver spørgsmålet ikke umiddelbar anledning til dialog. Men forældrene kan lægge op til dialog ved at følge op med et åbent *hv-spørgsmål*: *Hvorfor har din dag været god/dårlig? Hvad synes du var det bedste ved dagen? Hvorfor synes du det var det bedste?* På den måde kan forældrene invitere barnet til en dialog om hvad det har oplevet i løbet af dagen, herunder barnets tanker og følelser omkring det – gerne suppleret af spørgsmål til mentale processer (fx *husker, mener, synes, tror, tænker*).

Forældrene kan indlede samtaler om alt muligt på alle mulige tidspunkter på dagen. Det kan være de har læst sammen med deres børn. Det giver god mulighed for at tale om hvad de sammen har læst. Lukket spørgsmål: *Synes du bogen var god?* Åbne spørgsmål: *Hvad syntes du var det sjoveste i bogen? Hvorfor synes du det? Hvad tror du der ville ske hvis ...?*

Samtale om oplevelser, fx en tur i zoologiske have: *Hvad husker du bedst fra turen? Hvorfor husker du det bedst? Hvilket dyr synes du var det flotteste? Hvorfor synes du det? Hvad synes du var godt? Hvad synes du var det sjoveste? Hvorfor var det sjovere end ...?*

Områder i hverdagen hvor der er plads til at barnet kan være medbestemmende i hverdagsbeslutninger, er oplagte muligheder for dialog (og forhandling): *Vil du hjælpe mig med at lave aftensmad? Hvad synes du vi skal lave? Hvorfor synes du det?*

Andre hverdagssituationer: *Hvad tror du far ønsker sig til sin fødselsdag? Hvorfor tror du det? Hvad kan han bruge sådan en til?*

→ **Pause** Indlæg gerne en pause på ca. 10 min. midt i programmet.

→ **De næste gange i Sprogklubben**

Tal med forældrene om hvad de næste fire uger i Sprogklubben byder på (uge 5-8 har fokus på grammatik):

5. Sammensatte ord
6. Ordbøjning (navneord)
7. Ordbøjning (udsagnsord)
8. Forholdsord

Varighed ca. 15 min.

Forældrecafé #3

Placering: Når børnene mødes i Sprogklubben den 9. gang.

Varighed: 90 min.

Den frivillige skal inden Forældrecafé #3 have printet Forældrecafé handout #3.

Fokuspunkter

Tal med forældrene om følgende:

→ **Runde**

Repetér kort hvad I talte om sidste gang i Forældrecaféen. Tal med forældrene om deres erfaringer med at bruge det, og hvordan de har oplevet det. Har de brugt spørgeteknikkerne? Hvordan fungerede det? Er der noget der har været (overraskende) nemt/svært? Er der noget der har fungeret særlig godt? Måske kan forældrene inspirere hinanden.

Varighed ca. 30 min.

→ **Dagens fokusområde: Dialogiske samværsformer**

Tal med forældrene om hvad filosofiske dialoger er, og hvordan børnene arbejder med det i Sprogklubben. Filosofiske dialoger kan være med til at styrke børns sproglige og kognitive evner, og lære dem at lytte til andre, give plads til andres synspunkter og selv tale og argumentere i samtalen. Filosofiske dialoger er med til at skabe nysgerrighed og refleksion. En filosofisk dialog kan tage udgangspunkt i et bestemt emne eller en bestemt genstand som der stilles åbne spørgsmål til. En filosofisk dialog gennemføres typisk ved at en voksen faciliterer at en gruppe har en dialog om et bestemt emne. I Sprogklubben er det en frivillig der er facilitator. Facilitatoren har til opgave at åbne samtalen med børnene og forholde sig neutral i dialogen, stille uddybende spørgsmål og undlade at give korrekthedsfeedback. På den måde er der trygge rammer for en samtale hvor det er okay ikke at ville sige noget, og der er ikke nogen meninger der er forkerte, men man øver sig i at argumentere for sin mening. I Sprogklubben tager de filosofiske dialoger udgangspunkt i forskellige historier og dertilhørende rekvisitter der bruges som udgangspunkt for en dialog. Formålet er at sætte børnenes tanker i gang, og give dem mod på at udtrykke sig.

Afprøv en filosofisk dialog sammen med forældrene (vælg selv en i mappen med filosofiske dialoger).

Tal med forældrene om hvordan en historie eller en rekvisit kan danne ramme for en samtale mellem voksen og barn. Forældrene kan eksempelvis tage udgangspunkt i det materiale som børnene har med hjem fra Sprogklubben. Det kan hjælpe til at åbne en samtale der danner bro mellem hjemmet og Sprogklubben.

→ **Pause** Indlæg gerne en pause på ca. 10 min. midt i programmet.

→ **De næste gange i Sprogklubben**

Tal med forældrene om hvad de næste fire uger i Sprogklubben byder på (uge 9-12 har fokus på samtale og dialog og mere abstrakt sprogbrug):

9. Dialog
10. Følelser
11. Tankeprocesser
12. Talesprogets funktioner

Varighed ca. 15 min.

Forældrecafé #4

Placering: Når børnene mødes i Sprogklubben den 13. gang.

Varighed: 90 min.

Den frivillige skal inden Forældrecafé #4 have printet Forældrecafé handout #4.

Fokuspunkter

Tal med forældrene om følgende:

→ **Runde**

Repetér kort hvad I talte om sidste gang i Forældrecaféen. Tal med forældrene om deres erfaringer med at bruge det, og hvordan de har oplevet det. Har de brugt nogle af strategierne? Er der noget der har været nemt/svært? Måske kan forældrene inspirere hinanden.

Varighed ca. 30 min.

→ **Dagens fokusområde: Dialogisk læsning**

Introducér forældrene til dialogisk læsning. Dialogisk læsning kan være med til at understøtte barnets sprogudvikling på en engagerende og legende måde. Formålet med dialogisk læsning er (i forhold til traditionel højtlesning) at skabe samtale og dermed mulighed for at bruge sproget om forskellige emner. Der er tre faser:

1. Før læsning
2. Under læsning
3. Efter læsning

Se videoen "Film – READ sammen om læsning i børnehaveklassen" sammen. Filmen findes via dette link: <https://www.aarhus.dk/borger/pasning-skole-og-uddannelse/tidlige-indsatser/read-sammen-om-laesning/read-i-0-klasse/#1>

Tal med forældrene om hvorvidt de har bøger i hjemmet. Hvor mange bøger har de? Hvilke bøger har de? Hvor er bøgerne placeret? For at fange børnenes interesse for at læse bøger, er det en god idé at bøgerne står fremme i børnehøjde så de er let tilgængelige for både børn og forældre. I kan også tale om at børnene ikke behøver at kunne læse for at have glæde af bøgerne. Når I taler om hvilke bøger familierne har, kan I også tale om de mange forskellige typer bøger der findes (fx billedbøger, alfabetbøger, bøger om tal, eventyr, fakta-bøger). På biblioteket kan børnene låne de bøger de bedst kan lide, fx med flotte billeder og om emner de interesserer sig for. Bibliotekaren kan hjælpe med at finde gode bøger.

→ **Pause** Indlæg gerne en pause på ca. 10 min. midt i programmet.

→ **De næste gange i Sprogklubben**

Tal med forældrene om hvad de næste fire uger i Sprogklubben byder på (uge 13-16 har fokus på samtale og dialog og mere abstrakt sprogbrug):

13. Beskriv personer og steder
14. Fortæl om en oplevelse
15. Historiefortælling
16. Genfortælling

Varighed ca. 15 min.

Forældrecafé #5

Placering: Når børnene mødes i Sprogklubben den 17. gang.

Varighed: 90 min.

Den frivillige skal inden Forældrecafé #5 have printet Forældrecafé handout #5. Der kan eventuelt afhentes brochurer fra forskellige kulturelle tilbud i byen så de kan deles ud til forældrene, fx fra Zoologisk Have, Møntergården, H.C. Andersens Hus (OBS. Odense).

Fokuspunkter

Tal med forældrene om følgende:

→ Runde

Repetér kort hvad I talte om sidste gang i Forældrecaféen. Tal med forældrene om deres erfaringer med at bruge det, og hvordan de har oplevet det. Har de fået læst sammen med deres barn? Hvordan fungerede det? Hvad fungerede godt? Hvad fungerede mindre godt? Hvad kan de tage med sig videre? Måske kan forældrene inspirere hinanden.

Varighed ca. 30 min.

→ Dagens fokusområde: Inspiration til hvor børnene kan få oplevelser og sproglige erfaringer generelt

Børn lærer sprog mens de lærer sig selv og verden at kende. Det betyder også at jo mere barnet kender, jo mere har barnet at sætte ord på. Børn lærer altså sprog via oplevelser. Tal med forældrene om at det har en positiv indvirkning på deres barns sprogudvikling når barnet ser og oplever noget – både indenfor og udenfor hjemmet – især når de sætter ord på oplevelserne sammen med andre. Det giver også familien noget fælles at tale om, og det vil være med til at udvide barnets ordforråd. Det behøver hverken at være dyrt eller tidskrævende. Der kan være masser af oplevelser og sprogstimulering i at gå en tur i skoven eller at være en tur på legepladsen sammen. Forældrene kan tale med børnene om de ting de ser og laver sammen, og når de kommer hjem, kan de tale om hvad de så, og hvad de lavede. Tal også med forældrene om andre steder hvor der er mulighed for nye oplevelser og indgange til sproglige erfaringer. Det kunne være en tur i zoologiske have, på museum, på havnen, på stranden, i svømmehallen, Kulturmaskinen. Mange af de kulturelle tilbud i byen har også løbende arrangementer i børnehøjde. Lad forældrene dele flere idéer med hinanden.

Inspiration til hvor børnene kan få dansksproglige erfaringer:

Tal med forældrene om hvordan børns samvær med andre (især) jævnaldrende børn der er sprogligt stærke, kan være med til at styrke børnenes sprogudvikling. Har forældrene selv idéer til hvor børnene kan møde andre børn? Det kunne fx være:

- Skolen

- SFO
- Kammerater
- Naboer
- Lektiecafé
- Fritidsaktiviteter som spejder, sport (fx gymnastik, fodbold, håndbold, dans, ballet, rugby, tennis, bordtennis, badminton, svømning, atletik, squash, karate, basketball, golf, tumbling, trampolin, parkour, ishockey, kunstsportløb, ridning) og musik (fx sangkor, klaver, guitar, violin, trommer, fløjte, trompet, klarinet, obo) og andet kreativt (fx tegning, drama)
- Klubber

Skærmbrug

Vær varsom med skærmbrug (fx TV, computer, tablet, mobiltelefon). Gør forældrene opmærksomme på at brugen af tablets, computere og telefoner næppe styrker børnenes sprogudvikling. Det er vigtigt at de i højere grad deltager i interaktioner med andre børn og voksne.

→ **Pause** *Indlæg gerne en pause på ca. 10 min. midt i programmet.*

→ **De næste gange i Sprogklubben**

Tal med forældrene om hvad de næste fire uger i Sprogklubben byder på (uge 17-20 har fokus på tidlig læsning og skrivning):

17. Alfabetet
18. Skrive- og læseretning
19. Skriftsprog
20. Legelæse og legeskrive

Varighed ca. 15 min.